

Inguna Dimante

ilūziju spēles



821.174-31

Di 054

Vāka dizaina autore **Natālija Kugajevska**

Vākam izmantoti attēli © 3DDock/depositphotos.com

VitalikRadko/depositphotos.com

Šis ir ar autortiesībām aizsargāts darbs. Darba reproducēšana vai jebkāda cita neatļauta izmantošana ir autortiesību pārkāpums. Par autortiesību pārkāpšanu ir paredzēta atbildība Krimināllikuma 148. pantā.

© Inguna Dimante, 2020

© Literārā apdare, izdevums, mākslinieciskais noformējums,

Apgāds Zvaigzne ABC, 2020

ISBN 978-9934-0-8580-2

– Paklausies, Dace, vai man jau uz pieres rakstīts, ka esmu neveiksmiece?... Nē, nesmejies! – sieviete no-vaibstījās. – Es šodien pazaudēju darbu “Avēnijā” – vadošajā Latvijas dizaina firmā. Uzrakstīju atlūgumu. Lai arī tas bija gandrīz brīnums, ka viņi mani pirms diviem gadiem pieņēma – galīgi zaļu gurķi.

– Tik zaļš gurķis jau tu nemaz nebiji.

– Nē, tu mani tagad nepārtrauc. Es tev noskaitīšu savu dosjē: man ir divdesmit seši gadi, es nāku no ģimenes, kuru normāls cilvēks nenosauktu par normālu ģimeni, mani gandrīz pirms mūžības pameta draugs, un man joprojām nav uzradies cits, un beigu beigās es apmeklēju psihoterapeiti, tas ir, tevi, Dace. Es sevi vienīgi mierinu ar domu, ka Amerikā katram ir savs psihoterapeits. Bet te tomēr ir Latvija.

– Jā, un te, Latvijā, tev, Laima Ābele, ir augstākā interjera dizaineres izglītība ar pievienotu restauratores sertifikātu, izcilu praksi un nu jau arī divu gadu darba pieredzi firmā “Avēnija”. Turklāt tu esi ļoti glīta sieviete, lai neteiktu – skaista.

– Es saprotu, ka tu manu neveiksmi centies pārvērst par veiksmi.

– Es labprāt noklausītos iemeslus, kāpēc tu iesniedzi atlūgumu, – aicināja četrdesmit septiņus gadus vecā sieviete ar īsiem, melniem matiem un atturīgu vērīgumu brūnajās acīs – daktare Dace Rītiņa.

– Ja es vairs neeju uz darbu ar prieku, tad kāpēc vispār jāiet? Bet es negribu nevienu kritizēt. Tas ir konfidenciāli.

– Nekas ārpus šī kabineta netiek izpausts, tu jau zini.

Atspiedusies pret ērtā divāna atzveltni, Laima ievēroja, ka Rītiņa pamet skatienu uz viņas rokām. Vienas rokas divi pirksti bija nervozi iekniebušies otras plaukstu ādā. Laima tūlīt pat abas delnas novietoja miera stāvoklī uz krusteniski pārmetās kājas ceļgala.

– Ai, nu nav jau nekas tāds, Dace! Vienkārši es jūtu, ka iestiegu. Trīs vadošie dizaineri – vispārzināmās slave-nības Ūzāns, Vainerts un Millis –, nevar noliegt, ka viņi ir talantīgi, – Laima atzina. – Pārējie divdesmit cilvēki birojā strādā par viņu asistentiem, tas ir, paveic visu melno darbu. Es, piemēram, strādāju tikai pie restaurēšanas. Bet labprāt iesaistītos vairāk. Es taču arī esmu dizainere. Bet pie Ūzāna, Vainerta un Miļļa tas nekad nenotiks. Es jau saprotu, naudu ienes viņu vārds. Bet tā attieksme! It kā pārējie būtu dzimuši viņu pakalpiņi. Ar mani jau vispār nekonsultējas. Pasaka, kas jārestaurē, un viss. Bet reizēm man liekas, ka es to telpu iekārtotu labāk. Nespeciālistam to ir grūti saprast. Viss jau *aiziet*, klienti stāv rindā. Padomā, tavu dzīvokli vai viesnīcu taču iekārto Ūzāns, Vainerts un Millis! Princips ir pavisam vienkāršs – darbs ir, labi maksā, sēdi un nelecies. Jo tas taču ir tik prestiži – strādāt “Avēnijā”!

– Tu man neko nestāstīji.

– Es jau sākumā pati biju sajūsmā. Pēc tam mēģināju sev iegaltot, ka joprojām esmu sajūsmā. Naivi cerēju, ka kaut kas varētu mainīties. Bet es negribu tikai restaurēt, gribu līdzvērtīgi piedalīties projektā. Vai tas

ir jaunības maksimālisms, Dace? Ja vēl kolektīvs būtu draudzīgs, bet zini, kādas bija atvadas? – Laima ironiski iesmējās. – Pienāca kolēģe. *Skatos, tev zīmuliši tikko uzasi-nāti. Varu paņemt? Tev jau vairs nevajadzēs... Un cepumiņi?* Un arī cepumi no mana galda tika sadalīti, pirms biju aizvērusi “Avēnijas” durvis. Tāda ir nežēlīgā konkurences pasaule, Dace! Nekādas koleģiālas draudzības “Avēnijā” neveidojas. Un man nav žēl, ka aizgāju. Nu, ko tu par šito teiksi?

– Es teikšu, ka lepojos ar sava darba rezultātu. – Daktere silti palūkojās uz jauno sievieti. – Pirms astoņiem gadiem manā kabinetā ienāca pavisam citāda meitene. Nu tu esi talantīga dizainere ar savu viedokli un uzskatiem, kurus spēj aizstāvēt. Tu pati pieņēmi lēmumu aiziet no “Avēnijas”. Līdz ar to tev paveras jaunas iespējas. Vai ir kas padomā?

– Patiesībā ir. – Laima ar slaidajiem pirkstiem pabraucīja zemā galdiņa malu. Spilgtajā gaismā iebalojās pavisam sīka, gandrīz nemanāma rēta starp labās plaukstas locītavu un ikšķi. – Man patiesībā nebūtu nekādu šķēršļu strādāt individuāli, bet tu man noteikti ieteiktu pameklēt darbu kolektīvā, lai vairāk būtu saskarsmē ar cilvēkiem, vai ne? Dizaineru vietas apkārt nemētājas, bet vienu sludinājumu es atradu. Birojs “Deviņi Sapņi”. Viens īpašnieks – Dagnis Vēvers. Ir bijusi publikācija žurnālā “DEKO”. Jāsaka, diezgan īpatnējs stils, bet rakstīts – plaša profila. Tas Dagnis Vēvers ir aizdomīgi jauns, viņam ir tikai 28 gadi... Es aizsūtīju CV.

– Lūk, tu jau atkal pati esi pieņēmusi lēmumu. Nogaidīsim, kā tev tur ies, tad saliksim pēdējos mazos punktiņus, un tu ceļu uz manu kabinetu varēsi aizmirst.

– Tad mēs, Dace, kādā omulīgā kafejnīcā iedzēsim vīnu. Nosvinēsim. Ne šeit, ne kabinetā.

– Noteikti, Laima. Ar vislielāko prieku.

I

– Citroens, vecīt, tikai Citroens. Kas par komfortu! – Pa “Deviņu Sapņu” biroja durvīm vienlaikus ienāca Andža un Gunča (Andris un Guntis), kuriem pa pēdām iečivināja Laima un Nora. – Franči prot mašīnas taisīt, tas nu man tagad ir skaidrs. Viss uz pogām, kosmisks variants, – Guntis turpināja jūsmot. – Meitenes, pierakstieties rindā! Izvizināšu, bet pa vienai. – Jaunais raženās miesasbūves vīrietis miedza ar aci. – Tādas klases mašīnā jūs vēl neesat braukušas. Šūpo kā pēlis.

– Dēļ frančiem es ģībstu! Mammas teiciens. – Noras mīlīgās lūpas sūtīja Guntim gaisa buču. Biroja flirts.

– Tad tevi es izvizināšu pirmo, Noriņ! Kad? Nedēļas nogalē? – Viņš gādīgi uzkabināja sievietes mēteļus uz pakaramā.

Jautrības pilnais noskaņojums aprāvās brīdī, kad kolektīvs pameta acis uz šefa kabinetu. Viscaur stiklota, bīdāmās durvis līdz galam atvērtas – vadītāja nelielā telpa organiski saplūda ar dizaineru zāli. – Labrīt! Labrīt! – Bariņš mulsi pārgāja uz oficiālu sveicināšanos, ievērojot, ka durvju vaļējā ailā stāv ne tikai Dagnis Vēvers. Rīta kņadu platām acīm vēro arī neliela auguma padzīvojusi dāma. Intrīgas diemžēl nebija – visiem nepārprotami kļuva skaidrs, ka biroju apciemot klātienē ieradusies Sarmīte Pelse – Satiksmes ministrijas galvenā grāmatvede,

kura nodomājusi veikt savā dzīvoklī remontu. Pirms pāris dienām “Deviņu Sapņu” interjeristi bija nosūtījuši Dagnim Vēveram savas vīzijas par dzīvokļa iespējamām pārvērtībām, un viņš tās savukārt pārsūtījis Sarmītei Pelsei.

Neparasti bija tas, ka kundze ieradusies personiski, jo parasti pirmie saskaņojumi, pirmie “jā” vai “nē” notiek elektroniski. Vai tiešām Pelses vecuma ļaudis tā arī nespēj novērtēt moderno tehnoloģiju priekšrocības? Pat strādājot par Satiksmes ministrijas galveno grāmatvedi?

– Ārietim radusies problēmiņa, ju-hū! – No kāda datorgalda atskanējušais jociņš noteikti nebija plānots vadības ausīm, taču panāca tādu efektu, ka Sarmītes Pelses kaulainais skatiens (pati viņa gan ir apaļīga) vispirms no galvas līdz kājām noskatīja gaišmataino Dagni Vēveru, pēc tam atgriezās zālē, kur pamazām pieklusinājās rīta smieklī, un dizaineri ieņēma savas darbavietas un ieslēdza datorus.

– Savdabīgs birojs jums, – kliente beidzot izmantoja izdevību izteikties. – Tad nu tā... – Tonis norādīja, ka viņa visādā ziņā plāno tapt sadzirdēta līdz tālākajam telpas kaktiņam. – Es gribu zināt, kas tas ir, ko jūs man esat atsūtījuši.

– Tad varbūt apsēdīsimies pie datora un izskatīsim piedāvājumus? – Dagnis negribīgi aicināja, saprotot, ka Sarmīte Pelse draud atņemt viņam laiku un kļūt par pamatīgu problēmu. (Vai viņai nebūtu jāatrodas ministrijā?)

Kaut “Deviņi Sapņi” sevi sludināja kā plaša profila uzņēmumu, tas darbojās visai šaurā nišā. Visticamāk, Sarmīte Pelse to nezināja, bet tikpat ticami, ka uz pirmspensijas vecuma galveno grāmatvedi bija iedarbojusies

Dagņa Vēvera reklamētā 2 % atlaide visiem piedāvājumiem. Lai vai kāds bijis iemesls, Sarmīte Pelse absolūti neatbilda “Deviņu Sapņu” darbības laukam, un Dagnis būtu dāmai pakalpojumu atteicis, ja vien uz viņa galda nebūtu nogūlis neparasts CV.

To bija iesūtījusi kāda Laima Ābele. Izglītība pārpārēm izcila, piedevām restauratores sertifikāts (tāda nebija nevienam no Dagņa dizaineriem), un pats unikālākais – divdesmit sešus gadus vecās sievietes iepriekšējā vienīgā darbavieta ir bijusi “Avēnija”, lepnākais dizaina un interjera birojs valstī. No vienas puses, Dagnis bija ieinteresēts savākt talantīgu komandu, bet, no otras puses, – kādu darbu viņš spēs piedāvāt dizaineri ar tik augstu kvalifikāciju un pieredzi “Avēnijā”? Te nu abas dīvainās lietas *uzkrita* vienlaikus, un Dagnis uzaicināja Laimu Ābeli uz interviju.

– Tavs CV liek uzdot pamatotu jautājumu... Starp citu, vai drīkstu uzrunāt ar tu? – viņš pavaicāja. Jaunā sieviete neiebilda, un viņi pārmija klasiskās iepazīšanās frāzes. Vīrietis ieinteresēti uzlūkoja pretimsēdētāju.

– Kāpēc tu aizgāji no “Avēnijas”?

– Iemesls bija saistīts ar profesionālo izaugsmi. – Laima, protams, bija gaidījusi šādu jautājumu un sagatavojusi atbildi.

Viņai bija tumšas, gandrīz melnas, garu skropstu ieskautas acis. Melnas uzacis bez izteikta izliekuma, paplati vaigukauli un olīvsamtaina āda. To nevarētu dēvēt par klasisku skaistumu – sejas vaibsti drīzāk liecināja par spēku, un tomēr kaut kas fascinējošs slēpās Laimas Ābeles iegrimušajās acīs. Vislielākais sievietes skaistums bija viņas krāšņie, tumši brūnie, veselībā

mirdzošie mati. Aizmugurē saņemti mezglā, zem kura tālāk atstāti brīvā astē. Ļoti gari mati.

– Vai tiešām pie Ūzāna, Vainerta un Miļļa pietrūkst radošas brīvības? – Dagnis izteica loģisku minējumu, par ko profesionāļu aprindās jau tāpat diezgan droši zināja.

– Ūzāns, Vainerts un Millis divus gadus bija mani darba devēji. – Laima runāja uzmanīgi un ārkārtīgi korekti, it kā apsverot katru vārdu un vienlaikus netieši apstiprinot Dagna izteikto pieņēmumu. Viņš nosprieda, ka šāda sievietes lojalitāte šķiet simpātiska, un nolēma ilgāk nespīdzināt.

– Nu ko, profesionālā potenciāla pielietošanai man ir viens ietekmīgs grāmatvedes dzīvoklis. Uztaisīsi savu vīziju. Līgums gan tev pagaidām būs uz pārbaudes laiku.

Tā Dagnis Vēvers veiksmīgi sakombinēja Sarmītes Pelses dzīvokli ar Laimas Ābeles kvalifikāciju un pieredzi. Tomēr “Deviņu Sapņu” vadītājam vajadzēja rēķināties, ka pārējā komanda varētu celt iebildumus, ja viņš grāmatvedes dzīvokli uzticēs tikko pieņemtajai Laimai Ābelei. Tāpēc vadonis izspēlēja spožu gājienu, aicinot visus savus darbiniekus izveidot Pelses dzīvokļa projekta vīzijas. Tas gan nozīmēja uz brīdi atlikt iesāktos darbus, bet šoreiz lieta bija principiāla. Visiem vienādi nosacījumi un maz laika. Pelsei atliks izvēlēties sev tīkamāko projektu. Ja nu cienājamo ministrijas dāmu neviens īsti neapmierinās, – nu ko, tad Pelse dosies meklēt citu biroju un Dagna censoņi atgriezīsies pa iestaigāto un it labi pelnošo taciņu, kurai Laima Ābele varēs pievienoties vai arī ne, tad jau manīs. Kā saka, spēle bez zaudējumiem.

Un nu šī spēle bez zaudējumiem, vārdā Sarmīte Pelse, sēdēja pie Dagna datora, uz kuru permanenti iekrāsotās acu un uzacu līnijas raidīja neapmierinātus zibeņus.

– Kas tas ir? – Sieviete lūkojās uz glītu, gaišos toņos ieturētu dzīvokļa interjeru. – Vai jūs mani par kādu līgavu taisāt? – Skaļā balss sasniedza katru diženo mākslinieku. – Es, starp citu, esmu šķīrusies un par jaunu precēšanos nedomāju. Vismaz pagaidām. – Grāmatvedes kundze bija aizvirzījies no tēmas, un Dagnis izmantoja mirkli, lai pagatavotu abiem tasīti kafijas.

Iedzērusi malciņu un piebildusi, ka ar vienu vīru viņai vispār tik ilgi nevajadzējis dzīvot, Pelse pievērsās nākotnes plāniem, kuros ietilpst ceļošana un padziļināta personības attīstība. Beidzot kundze pārsviedās atpakaļ pie dzīvokļa interjeru kritikas, kuru īsos vārdos varētu raksturot šādi: *Te viss ir par gaišu! Man ir trīs mazbērni, suns un divi kaķi.* Tikmēr Dagnis centās atgūt kontroli pār Pelses sagrābto datorpeli (sieviete nodemonstrēja, ka tīri labi orientējas tehnoloģijās).

– Iespējams, problēma radusies komunikācijā, – vīrietis laipoja. – Kad iepriekšējā reizē tikāmies, jūs bijāt visai pārliecināta, ka vēlaties noārdīt dzīvokli līdz plikām sienām, jo vecajam iekārtojumam jāpazūd turpat, kur jūsu vīram, tas ir, pie velna (*ju-hū*, atskanēja zālē), un interjers jāveido pilnīgi jauns. Moderns un gaišs, jūs teicāt. – Dagnis runāja lēni un nosvērti, lai atgādinātu Pelsei viņas pašas izteiktās vēlmes, kaut gan viss liecināja: sieviete gatavojas garo ievadu noslēgt ar triumfālu paziņojumu, ka atsakās sadarboties ar šādu diletantu kompāniju.

Šajā brīdī sieviete ar lillā lakotu nagu uzspieda pelei un pagrūda kafijas tasīti malā.

– Šis man patīk. – Viņš pieliecās tuvāk ekrānam.
– Šis ir labs.

Pārsteigumā Dagnis piebrauca ar savu krēslu cieši blakus Pelsei un ieurbās monitorā.

– Iesākumam labs, – grāmatvede precizēja, atdodot Dagnim peli. Viņš lēnām slīdināja telpisko attēlu, un viegls smaids lūpu kaktiņos ievilka iekavām līdzīgas līnijas. Protams, kurš gan cits? Laima Ābele. – Vienīgais cilvēks, kurš ir ņēmis vērā, ka man mājās ir grāmatas, – turpināja Pelse. – Dziļās nišas sienā iebūvēts grāmatskapis. Izskatās labi, ko? Pārējie sabāzuši plauktos dīvainas stikla lodes un metāla režģus. Tā laikam skaitās augstā māksla, ko? Un kur tad lai es lieku grāmatas? Sadedzinu, vai? Nē, ziniet, grāmatas dedzināja vienīgi Hitlers un Staļins. Es taču...

– Ja jums šis variants patīk, varbūt aprunāsimies ar autori? – Dagnis centās nepieļaut runas plūdus, mērķētus izglītot jaunos ļaudis vēstures aspektos un ētiskajās vērtībās. – Laima, ienāc, lūdzu! – Vīrietis pamāja.

– Man patīk arī tumšzilie aizkari un dekoratīvā apmale. – Stingrajā grāmatvedes skatienā ieplaiksnījās maigāks vaibsts, pievēršoties Laimai Ābelei, kas ieņēma Dagna vietu blakus klientei.

– Es šajā telpā saskatu divu veidu grīdas segumu, un mēs varētu padomāt par interesantāku apgaismojumu, – Laima nekavējās ieteikt variantus, un Dagnis atviegloti uzelpoja. Savienojums tomēr bija noticis – Satiksmes ministrijas galvenā grāmatvede Sarmīte Pelse un jaunā dizainere Laima Ābele bija satikušās.

Vīrietis uz brīdi atstāja stikloto kabinetu un pārlaida skatienu saviem darbiniekiem dizaineru zālē. Fiziski

sajuta pozitīvo strāvojumu. Kāds pavērsa uz augšu īkšķi, cits pasmaidīja.

Viņš apgriezās un caur stiklu palūkojās uz abām sievietēm pie datora. Uzmanības lokā iekļuva Laimas plaukstas, kuras neuzkrītoši žestikulēja, paspilgtinot verbālo tekstu. Palielas un spēcīgas, slaidiem pirkstiem un līdzīgi apgrieztiem, perlamutrā vizošiem nagiem – tie piešķīra smalkāku izskatu, saskaņojoties ar sudraba riņķīti uz mazā pirkstiņa. Laimas runas veids, seja, rokas, figūra (labi veidota, starp citu) nezin kāpēc Dagnim vispirms asociējās ar spēku un tikai pēc tam ar skaistumu. Kopā salikts, tas fascinē. Tikai tik, cik tas attiecas uz darbu, protams.

Dagnis Vēvers savai komandai meklēja neparastus cilvēkus, jo ar savu *iekšējā mākslinieka* garu intuitīvi sajuta slēptos talantus. Kā, piemēram, Klāvs. Čalim trīsdesmit gadi, bet uz interviju ieradās tumšzilā uzvalciņā, kas izskatījās kā padomju laika skolas forma, trūka vien pionieru kaklauta. Brauc ar restaurētu žigulīti un ar pārākuma smīnu noskatās uz audi, toijotām un mersedesiem. Īpatns, bet galva čalim strādā un idejas lido. Šādu cilvēku raksturīga īpašība ir nevēlēšanās un neprasme tikt galā ar profesijas birokrātisko pusi, tāpēc viņu individuālā darbība ir teju neiespējama un viņi labprātāk strādā kāda paspārnē, kurš sagādā pasūtījumus, atrisina grāmatveidības algoritmus un nodrošina nepieciešamo tehniku un programmatūru.